

روش‌های تسهیل ایده پردازی کارآفرینانه :

مروری بر پژوهش‌ها

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۱۰

فاطمه سادات غفوریان *

قنبر محمدی الیاسی **

محمود احمدپور داریانی ***

جهانگیر یداللهی فارسی ****

چکیده

ایده پردازی مرحله اول و هسته محوری کارآفرینی است، اما در پژوهش‌های پیشین توجه اندکی به تسهیل‌گری آن شده است. پژوهش حاضر در جستجوی روش‌هایی است که می‌توانند ایده پردازی کارآفرینانه را تسهیل کنند. برای نیل به این هدف یک مرور جامع نظام مند بر روی یافته‌های پژوهش‌های مرتبط پیشین انجام شده است. چهل و دو مقاله در این مرور مورد مطالعه قرار گرفتند که با استفاده از تحلیل مضمون، مجموعه‌ای از روش‌های تسهیل ایده‌پردازی شناسایی و دسته‌بندی شدند. پژوهشگران، آموزش، یادگیری از تجربه، ارتباط با تسهیل‌گر، شبکه‌سازی، شرکت در چالش و رقابت، اجرای پروژه و استفاده از تکنیک‌های تحریک ذهن را برای تسهیل ایده‌پردازی پیشنهاد داده‌اند. مشاهده شد که با به‌کارگیری روش‌هایی که ابعاد "شناختی" و "رفتاری" کارآفرینان بالقوه را تحت تاثیر قرار می‌دهند می‌توان ایده‌پردازی کارآفرینانه را تسهیل نمود و نتایج آن در کمیت و کیفیت ایده‌های فرد نمود پیدا می‌کنند. در نتیجه این مرور، یک چارچوب منسجم از روش‌ها در قالب طیفی از شناختی تا رفتاری شکل گرفته است که می‌تواند سرآغاز سلسله پژوهش‌هایی جهت بررسی روش‌های تسهیل‌گری معرفی شده و اثرات متقابل آنها بر یکدیگر باشد. **واژگان کلیدی:** ایده‌پردازی کارآفرینانه؛ تسهیل‌گری؛ روش‌های تسهیل‌گری شناختی؛ روش‌های تسهیل‌گری رفتاری، مرور سیستماتیک

* دانشیار گروه توسعه، دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران، ایران

** دانشیار گروه توسعه کارآفرینی دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران

*** دانشیار گروه کسب و کار جدید، دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران، ایران

**** دانشیار گروه کسب و کار جدید، دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران، ایران

مقدمه

ایده‌پردازی یک عامل کلیدی در خلق کسب و کارهای جدید و یا نوآوری در کسب و کارهای موجود است (rheimøS & Rasmussen, ۲۰۰۶; al et Tang, ۲۰۱۲). گفته شده در ابتدای مسیر کارآفرینی همیشه یک ایده وجود دارد و زمان و تلاش لازم جهت شکل‌گیری آن بسیار کمتر از سایر مراحل راه‌اندازی کسب و کار است (Thomas & Heinemann), اما به نظر می‌رسد که باید کارآفرینان زمان بیشتری را صرف مرحله ایده‌پردازی کنند (Vogel, ۲۰۱۷), زیرا هر ایده خوب، لزوماً فرصت خوبی نیست (al et Timmons, ۱۹۹۴). ارائه نظریه توانمندسازهای خارجی از سوی دیویدسون در سال ۲۰۱۵، نقطه عطفی برای توجه پژوهشگران به مفهوم ایده و اهمیت ایده‌پردازی در کارآفرینی بود. او مفاهیم ایده کسب و کار، توانمندسازهای خارجی و اطمینان از فرصت را به عنوان جایگزین مفهوم عمومی فرصت پیشنهاد کرد (Davidsson, ۲۰۱۵). پیش از آن، پژوهش‌ها توجه کمتری نسبت به این مرحله در مقایسه با سایر مراحل داشته‌اند (al et Ghafourian, ۲۰۲۱; Luoto, ۲۰۰۹).

موضوع ایده‌پردازی از منظرهای متعدد مورد بررسی قرار گرفته است، مانند دیدگاه شناختی، دیدگاه رفتاری، نگاه فرآیندی^۱، نگاه منابع و کارکردها. اینکه کارآفرین جهان را در چه چارچوبی می‌بیند، نحوه یادگیری او و نگاه ویژه‌ای که او به ابعاد اقتصادی دارد می‌تواند دیدگاه شناختی او را نشان دهد (Cholakova & Hayton, ۲۰۱۲).

دیدگاه رفتاری بر نمود بیرونی رفتار فرد و بازخوردهایی که از دیگران دریافت می‌کند تمرکز دارد. توجه اندیشمندان به موضوع شبکه‌سازی و اثرگذاری آن در مراحل مختلف ایده‌پردازی (Leonardi & Rhee, ۲۰۱۸) نمونه‌ای از این دیدگاه است. نگاه فرآیندی ناظر بر مراحل و تکنیک‌های شکل‌گیری ایده است. این نگاه از یک سو به جایگاه ایده‌پردازی در دل فرایند کارآفرینی و نوآوری (al et Mumford, ۲۰۱۳) توجه دارد و از یک سو گام‌هایی که برای شکل‌گیری خود ایده طی می‌شود (Smith-Perry & Mannucci, ۲۰۱۴; Wallas, ۱۹۲۶) را آشکار می‌سازد. مطالعه تکنیک‌هایی چون طوفان فکری (Osborn, ۱۹۵۳) نیز در این رویکرد می‌گنجد. نگاه منابع و کارکردها، به اثرات ایده‌پردازی در حوزه‌های اقتصادی و اجتماعی می‌پردازد (al et Eesley, ۲۰۱۱; McMullen et Timmons, ۱۹۹۴) و ارزش ایجاد شده را مورد ارزیابی قرار می‌دهد

Shepherd & Vogel, ۲۰۰۶; ۲۰۱۷). اینکه منشاء ایده‌های کارآفرین بالقوه چیست و چه محرک‌هایی این فرایند را فعال می‌کنند (Bird, ۱۹۸۸; Ruef, ۲۰۰۲) نیز مورد توجه پژوهشگرانی با نگاه منابع و کارکردها است.

کارآفرینان بالقوه به دلایل مختلف در مرحله ایده‌پردازی متوقف می‌شوند (Dimov, ۲۰۰۷) و با غوطه ور شدن در ایده‌های نامتناسب با توانمندی‌ها و علائق خود (Ahsan et al, ۲۰۱۸) و یا نامناسب دچار شکست می‌شوند. مناسب بودن ایده به معنای پاسخگویی به نیاز موجود به روشی برتر نسبت به گذشته است (Zhan et al, ۲۰۲۲). لذا تقویت مهارت‌های مرتبط با ایده پردازی حائز اهمیت بسیار است (al et Gafar, ۲۰۱۳; rheimøS & Rasmussen, ۲۰۰۶; Wu, ۲۰۰۴).

با در نظر گرفتن ایده‌پردازی به عنوان یک مهارت رفتاری (al et Dyer, ۲۰۱۹)، تسهیل‌گری می‌تواند رویکرد مناسبی برای تقویت آن باشد که با رویکردهای تقویت شناختی (Hynes, ۱۹۹۶; rheimøS & Rasmussen, ۲۰۰۶) و تسهیل رفتاری (Cooper et al, ۲۰۰۴) به آن پرداخته شده است. شتاب دهنده‌ها، انکوباتورها، پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد و ساختارهایی از این دست، شاخص‌ترین نقش را در تسهیل‌گری کارآفرینی دارند. برنامه‌های فشرده آموزش عملی کارآفرینی نیز در سال‌های اخیر بسیار مورد توجه دانشگاه‌ها و سازمان‌ها بوده‌اند (al et Cincera, ۲۰۱۸; Colombelli, ۲۰۲۲; al et Souitaris, ۲۰۰۷). اما تقریباً تمامی این ساختارها، پس از شکل‌گیری ایده به ایفای نقش می‌پردازند و به بیان دیگر نقش پسینی نسبت به امر ایده‌پردازی دارند؛ در حالی که می‌توان گفت بدون داشتن ایده، یادگیری کارآفرینی بصورت عمیق رخ نداده است (Valliere, ۲۰۱۳).

گرچه توجه به تسهیل ایده‌پردازی در سال‌های اخیر در میان پژوهشگران رشد داشته است (al et Ghafourian, ۲۰۲۱) اما پراکندگی بسیار و تناقضاتی در میان این پژوهش‌ها دیده می‌شود. برخی ایده‌پردازی را کاملاً شناختی فرض کرده‌اند و برای تسهیل آن به روش‌های آموزشی رسمی اکتفا کرده‌اند، برخی دیگر یادگیری عملی را روش اصلی تسهیل می‌دانند (Colombelli, ۲۰۲۲; al et Ravi, ۲۰۲۲). برخی مفهوم ایده‌پردازی و خلاقیت را یکسان فرض کرده‌اند و برخی تمایزاتی میان آنها فرض متصور هستند. به عقیده وگل (۲۰۱۷)، این حوزه دچار کمبود مفهومی است. عدم یکپارچگی و

دسته بندی شفاف میان رویکردها، روش‌ها و ابعاد اثرگذار آنها، موجب پیچیدگی ادبیات برای پژوهشگران شده است. در نبود یک الگوی جامع، هم‌پوشانی و تناقض میان پژوهش‌ها اتفاق افتاده است و درک دانش پیشین و توسعه دانش در این زمینه را دشوار ساخته است. از سوی دیگر شفاف و یکپارچه نبودن روش‌های تسهیل کننده، مانع بهره‌گیری از دانش در عرصه عمل می‌گردد.

پژوهش حاضر به شناسایی و معرفی طیف وسیعی از روش‌های پیشنهاد شده برای تسهیل ایده‌پردازی کارآفرینانه و دسته بندی آنها بر اساس اینکه مبتنی بر ابعاد شناختی و یا رفتاری هستند می‌پردازد. این دسته بندی مبتنی بر تئوری یادگیری شناختی اجتماعی بندورا^۲ (۱۹۹۹) انجام شده است که تغییرات در رفتار را در ارتباط متقابل با تغییرات شناختی و محیطی می‌داند. یافته‌های این پژوهش به سیستم‌های تسهیل‌گر کمک می‌کند تا روش‌های مناسب خود را انتخاب کرده و مورد استفاده قرار دهند.

پژوهش حاضر تلاش کرده است پژوهش‌های مرتبط با تسهیل ایده‌پردازی را بررسی نماید و به سوال زیر پاسخ دهد: "با چه روش‌هایی می‌توان ایده‌پردازی کارآفرینانه را تسهیل کرد؟"

برای رسیدن به این هدف، طبق مراحل معرفی شده برای مرور سیستماتیک، با جستجو در پژوهش‌های نمایه شده در پایگاه اسکوپوس، ۴۲ پژوهش معتبر کاملاً مرتبط شناسایی شده اند و از یافته‌های آنها، روش‌های تسهیل ایده‌پردازی شناسایی و در قالب یک چارچوب منسجم ارائه شده است.

مبانی نظری پژوهش

با توجه به موضوع، لازم به نظر می‌رسد مفاهیم ایده‌پردازی کارآفرینانه و تسهیل‌گری شفاف گردند که در ادامه تعریف می‌شوند.

واژه ایده‌پردازی در دانش کارآفرینی کمتر به کار رفته و ریشه در مفهوم حل مساله دارد (McMullen & Kier, ۲۰۱۸) اما ایجاد و پی‌گیری آگاهانه ایده‌های کارآفرینانه که ظرفیت تجاری سازی را داشته باشند، نقش اساسی و اجتناب ناپذیری در فرایند کارآفرینی ایفا می‌کند (al et Tang, ۲۰۱۲; Vogel, ۲۰۱۷). وگل (۲۰۱۷) / ایده کسب و

کار مخاطره‌آمیز را "بازنمایی ذهنی ناقص و ابتدایی از مفهوم کسب و کار مخاطره‌آمیز بالقوه آتی" تعریف می‌کند.

ایده‌پردازی کارآفرینانه به "ارائه برداشت‌های ذهنی کارآفرینان حاوی و حامل کالاها و محصولات جدید، خدمات جدید و حتی تحولات و جنبش‌های اجتماعی جدید بر اساس الهام گفته می‌شود" که با شکل‌گیری و تقویت دو مؤلفه کلیدی شامل: "توجه مستمر و قصد" آشکار و عملی می‌شوند (Bird, ۱۹۸۸).

در حالت کلی، تسهیل‌گری را می‌توان "آسان کردن امور و رفع موانع و چالش‌های پیش روی یک امر" دانست (al et Franklin, ۲۰۱۳; Raelin, ۲۰۰۶). این عمل ممکن است توسط فرد خاصی به نام تسهیل‌گر (در سطح تحلیل فردی) و یا یک ساختار و فرایند (در سطح تحلیل فرآیندی) انجام شود. فرد تسهیل‌گر "یک انسان خود تأمل و فرایند محور است که دانش و مهارت انسانی، فنی و فرآیندی به همراه تجربه‌های متنوع دارد تا به گروه‌هایی از مردم در جهت نیل به اهداف شان کمک کند" (Hogan, ۲۰۰۵). در قالب یک فرایند، مجموعه‌ای از اقدامات در راستای ساده سازی می‌تواند به عنوان سیستم تسهیل‌گری شناخته شود.

پژوهشگران مختلف در مورد تسهیل ایده‌پردازی به عنوان یک فرایند ذهنی، نظرات متفاوت و در مواردی متناقض دارند. برخی بر این باورند که تغییر در توانمندی‌های ذاتی و ویژگی‌های شخصیتی چندان ممکن نیست اما برخی بر این باور هستند که ایده‌پردازی یک قابلیت ذاتی نیست و تلاش‌های آگاهانه فرد، نظم و آمادگی بالای او بر آن اثرگذار است (al et Miranda de, ۲۰۰۹) و برخی به ارائه راهکارهایی برای تسهیل این فرایند پرداخته‌اند. آمابیل (۱۹۸۳) اشاره می‌کند که مهارت‌های شناختی در طولانی مدت قابل توسعه هستند و این اتفاق با تغییر در ابعادی از محیط اجتماعی که موثر بر ایده‌پردازی است با سرعت بیشتری امکان پذیر است و می‌توان آثار توسعه خلاقیت را به سرعت مشاهده نمود.

با استناد به نظریه ژن نوآوران دایر^۳ و همکاران (al et Dyer, ۲۰۱۹)، ایده‌پردازی در تعامل ابعاد شناختی و رفتاری فرد رخ می‌دهد و تسهیل آن به عنوان یک رفتار، امکان‌پذیر است. در پژوهش‌ها، روش‌های متعددی برای این کار معرفی شده است. راسموسن و سورهمیم^۴ (۲۰۰۶)، راوچ و هالسینک^۵ (۲۰۱۵)، کالمبیلی^۶ (۲۰۲۲) و

سینسرا^۷ (۲۰۱۸) و رَوی^۸ (۲۰۲۲) از طریق آموزش و یادگیری از تجربه و اجتماع، آدت^۹ (۲۰۱۲) و کوتزانووا^{۱۰} (۲۰۰۹) با استفاده از مربی‌گری، احسن^{۱۱} (۲۰۱۸) با مرشدی، یلنیک^{۱۲} (۲۰۱۲) با در اختیار گذاشتن اطلاعات متنوع، این رویکرد را تأیید می‌کنند. بندورا (۱۹۹۹) بر این باور است که یادگیری در محیط غنی، با تقویت توانمندی‌های شناختی و توسعه رفتار رخ می‌دهد. به بیان دیگر، تقویت رفتار مورد انتظار، همزمان با رشد مهارت‌های شناختی و در بستر محیط مناسب ممکن است. از آنجا که هدف پژوهش حاضر شناسایی روش‌های توسعه فرد در زمینه مهارت ایده‌پردازی است، نظریه یادگیری شناختی اجتماعی^{۱۳} بندورا^{۱۴} که پشتوانه یادگیری عملی است می‌تواند چارچوب تئوریک مدل پیشنهادی باشد. تمرکز این پژوهش بر شناسایی روش‌های شناختی و رفتاری است.

پیشتر وگل (۲۰۱۷) در یک پژوهش مروری، چارچوب مفهومی برای سیر تکامل ایده تا فرصت در کسب و کارهای مخاطره آمیز را پیشنهاد داده است. یافته‌ها (مدل‌ها و مفاهیم) و طرح تحقیق و تکنیک‌های ارزیابی پژوهش‌های پیشین، محورهای مورد بررسی او بوده اند. اندرسین (۲۰۱۴) نیز موضوع نوآوری و خلاقیت در سازمان‌ها را مورد بررسی قرار داده است. او به دنبال یک تعریف جامع بود و عوامل مطرح در هر سطح تحلیل و روش‌های ارزیابی آنها را شناسایی کرده بود. پژوهش حاضر با توجه به اینکه قصد ترکیب یافته‌های پژوهش‌های پیشین را دارد از این دو پژوهش الگو گرفته است. در ادامه، پس از تبیین روش تحقیق مورد استفاده، نتیجه ترکیب پژوهش‌های پیشین در قالب چارچوب شناختی-رفتاری تسهیل ایده‌پردازی تشریح شده است.

روش تحقیق

روش‌های متعددی برای مرور نظام مند^{۱۵} متون و پژوهش‌های پیشین وجود دارد. شیائو^{۱۶} (۲۰۱۹) هشت مرحله را میان آنها مشترک می‌شمارد که پژوهش حاضر مطابق آن به مرور پرداخته است.

۱- **فرمول بندی مساله:** پژوهش حاضر در پی شناسایی روش‌های تسهیل‌گری ایده‌پردازی بر اساس پژوهش‌های پیشین است. به بیان دیگر به این سوال پاسخ می‌دهد که "چه روش‌های مداخله ای می‌تواند منجر به تسهیل ایده‌پردازی گردد؟"

۲- **تعریف و اعتبار بخشی پروتکل جستجو:** جهت بررسی نظام‌مند پیشینه پژوهشی تسهیل ایده‌پردازی کارآفرینانه، بانک اینترنتی نشریات اینترنتی Scopus که مقالاتی با درجه اعتبار بالا را نمایه می‌کند، انتخاب و منطق جستجو به شرح زیر تعیین شده است:

ارتباط مقاله با ایده‌پردازی کارآفرینانه: ایده مفهومی است که در حوزه‌های مختلف دانش به کار رفته است؛ لذا به جهت اطمینان از قرار گرفتن پژوهش‌های انتخابی در حوزه کارآفرینی، شرط وجود واژه کارآفرینی در "عنوان، چکیده و کلمات کلیدی" تعریف شد. از آنجا که محوریت پژوهش بر روی ایده‌پردازی و نه دیگر مراحل کارآفرینی است، شرط قرار گرفتن واژه‌های ایده و یا خلاقیت^{۱۷} در عنوان تعیین شد.

ارتباط مقاله با تسهیل‌گری: در جستجوی اولیه با واژه تسهیل‌گری (Facilitation) در زمینه ایده‌پردازی کارآفرینانه، نتیجه قابل قبولی حاصل نشد. در نتیجه با استناد به کتاب "Understanding facilitation: Theory and principle" نوشته کریستین هوگن^{۱۸} (۲۰۰۵) به عنوان یک مرجع معتبر در حوزه تسهیل‌گری، کلمات مترادف تسهیل‌گری برای جستجو در عنوان، چکیده و کلمات کلیدی استفاده شدند:

کمک (Aid)، تقویت (boost)، تسریع (catalyze)، تغییر (changing)، مربی‌گری (coaching)، مشورت (conculting)، مشاوره (counseling)، قدرت دادن (empowering)، توانمندسازی (enabling)، تشویق (encouraging)، انرژی دادن (energizing)، تسهیل (Facilitating)، پرورش (fostering)، کمک (helping)، مداخله (intervening)، مرشدی (mentoring)، تعدیل (moderating)، برانگیختن (motivating)، ترویج (promoting)، تحریک (provocateur)، حمایت (support)، آموزش (teaching)، تعلیم (training)، تحریک (triggering)

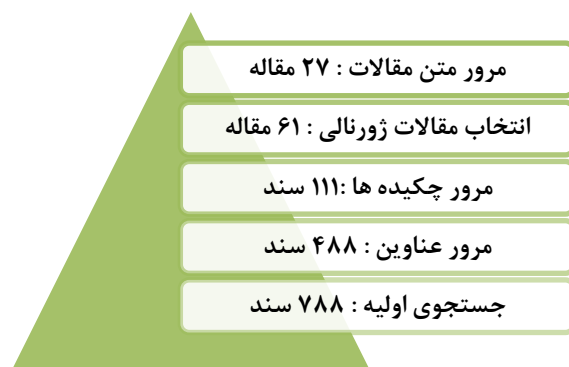
طبق تعریف مساله، مقالات منتخب باید هر سه شرط را داشته باشند، پس از منطق AND چنانچه در عبارت جستجو مشاهده می‌شود استفاده شده است.

TITLE (idea* OR creativity) AND TITLE-ABS-KEY (entrepreneur*) AND TITLE-ABS-KEY (facilitat*)^{۱۹}

۳- جستجوی ادبیات (مرور عناوین)، ۴- غربال‌گری نتایج (مرور چکیده)، ۵- ارزیابی کیفیت (مرور کل متن):

نتیجه جستجو در پایگاه داده ۷۸۸ مقاله که با بررسی عناوین مقالات ۳۰۰ مقاله نامرتبب تشخیص داده شدند. سپس با مطالعه چکیده ۴۸۸ مورد باقیمانده، ۱۱۱ مقاله مرتبط با موضوع شناسایی شدند. در نهایت جهت حفظ اعتبار، با حذف مقالات کنفرانسی، ۶۱ مقاله ژورنالی جهت بررسی انتخاب شدند. در مرحله نهایی، متن مقالات مورد مطالعه قرار گرفتند و ۲۷ مقاله کاملاً مرتبط باقی ماندند.

پژوهشگران با رفت و برگشت در منابع مورد استناد پژوهش‌های منتخب، ۱۵ مقاله معتبر اثرگذار در حوزه تسهیل ایده‌پردازی را به این مجموعه اضافه نمودند تا غنای بیشتر به محتوای مرور ببخشند. نهایتاً ۴۲ مقاله به عنوان مقالات منتخب برای تحلیل و ترکیب مورد بررسی قرار گرفتند. فرایند غربال‌گری در شکل زیر نمایش داده شده است.

لازم به ذکر است به علت کم بودن اسناد مرتبط، محدودیتی بر دوره زمانی و همین‌طور متدولوژی پژوهش‌های منتخب اعمال نشد.

۶- استخراج داده: در این پژوهش، تمرکز را بر بررسی بخش‌های چکیده، یافته‌ها و نتیجه‌گیری قرار دادیم و روش‌های تسهیل‌گری قابل استفاده در سطح فردی (al et Anderson, ۲۰۱۴) را شناسایی کرده و بخش‌های منتخب را با استفاده از نرم افزار اطلس تی^{۲۰} تحلیل نمودیم.

۷- تحلیل و ترکیب داده: با توجه به حجم بالای داده، از روش تحلیل مضمون مبتنی بر الگو^{۲۱} برای مرور پژوهش‌ها استفاده شد. مرور مبتنی بر الگو، نوعی تحلیل مضمون است با این تفاوت که در تحلیل مضمون ابتدا کل داده‌ها کدگذاری باز می‌شوند و سپس کدگذاری محوری آغاز می‌شود. اما در تحلیل مبتنی بر الگو بخشی از داده‌ها

تحلیل می‌شوند تا مقولات اصلی و فرعی شناسایی شوند و به عنوان الگو برای ادامه تحلیل و کدگذاری مورد استفاده قرار گیرند (al et Saunders, ۲۰۱۶, p. ۵۸۷).

در پژوهش حاضر تحلیل مضمون طی شش مرحله پیشنهادی کلارک و براون (۲۰۰۶) به صورت رفت و برگشتی میان تمام مراحل انجام شد.

(۱) آشنایی اولیه با داده در مرور چکیده که برای انتخاب اسناد انجام شد و بخش‌های یافته‌ها و نتیجه گیری به عنوان داده اولیه مطالعه شدند.

(۲) مطابق روش کدگذاری مبتنی بر الگو، ابتدا چهار سند جهت تحلیل اولیه و شکل گیری الگوی تحلیل انتخاب شدند. این اسناد بر اساس H-index ژورنال منتشر کننده انتخاب شدند و همگی امتیاز بالای ۱۷۰ داشتند. پس از کدگذاری اولیه گزاره‌های نوشتاری این اسناد و شکل گیری یک الگوی اولیه، ۱۱ سند دیگر که امتیاز بالای ۵۰ داشتند مورد کدگذاری اولیه قرار گرفتند و سپس بقیه اسناد به مجموعه اسناد اضافه و کدگذاری شدند. کدگذاری باز بصورت Vivo In انجام شد، زیرا واژه‌های به کار برده شده توسط پژوهشگر در ژورنال های معتبر، قابل استناد فرض می‌شوند. مجموعاً ۱۱۸ گزاره نوشتاری از متن ۴۲ مقاله شناسایی شدند.

(۳) جستجو برای مقولات فرعی از طریق ادغام، ترکیب و دسته بندی معنایی کدهای باز انجام شد. در نهایت ۷۲ کد باز (روش تسهیل) شکل گرفت که در چارچوب ۳۹ مقوله فرعی دسته بندی شدند. (۴) با مرور و اصلاح رفت و برگشتی بر روی مقولات فرعی، هفت مقوله اصلی تعریف شدند. (۵) برای هر یک از مقولات فرعی و اصلی، معنایی در نظر گرفته شد و بر اساس منطق تئوری یادگیری شناختی اجتماعی بندورا در یک طیف شناختی - رفتاری جایگاه خود را پیدا کردند. (۶) نتیجه این کدگذاری در به صورت سلسله مراتبی از گزاره‌ها، مقولات فرعی و مقولات اصلی گزارش شده است.

جهت افزایش اعتبار توصیفی، تفسیری، نظری و عملی، تیمی از متخصصین کارآفرینی با تمرکز بر تسهیل‌گری و ایده‌پردازی اجرای پژوهش را بر عهده گرفتند و تعریف مضامین با توافق ایشان اجرا شد. جستجو در پایگاه داده اسکوپس انجام شد تا جامعیت جستجو را در عین اعتبار پژوهش‌ها تامین کند. ضمناً تمامی مراحل پژوهش مستند سازی شدند.

۸- گزارش نتایج: خروجی این مرور بر اساس دسته بندی انواع پژوهش‌های مروری توسط توراكو (۲۰۱۶، p. ۱۴)، یک دسته بندی جدید از مفاهیم دیگر پژوهش‌ها خواهد بود که در برگرنده مجموعه روش‌هایی است که ممکن است موجب تسهیل ایده‌پردازی باشند. تبیین این طیف در بخش بحث و نتیجه‌گیری ارائه شده است.

یافته‌ها

پژوهش حاضر به دنبال شناسایی روش‌های تسهیل ایده‌پردازی بوده است و روش را چگونگی انجام فعل در نظر گرفته است. لذا هر آنچه به عنوان عامل یا روش تسهیل در بخش یافته‌های اسناد منتخب مطرح شده بود گردآوری و سپس براساس وجوه مشابهت و هم‌آفرینی در معنا، مقوله بندی شدند و هفت مقوله اصلی را شکل دادند. در نهایت، بر اساس منطق شناختی رفتاری، طیفی از روش‌ها شکل گرفت. در ادامه، روش‌های شناسایی شده، به ترتیب جایگاه نهایی خود در طیف و ذیل مقولات شکل گرفته معرفی می‌شوند.

روش‌های شناختی

شناخت به رویدادهای ذهنی مانند افکار، باورها، انتظارات و خودپنداره بر می‌گردد (Reeve, ۲۰۱۴) و بر اساس روانشناسی شناختی، کنش تحت تاثیر ابعاد شناختی است. در این رویکرد، هدف این است که با ایجاد تحول در ابعاد شناختی فرد، تغییراتی در رفتار او ایجاد شود (Bandura, ۱۹۹۹، p. ۷).

طبق نظریه آرنولد^{۲۲} (Arnold, ۱۹۶۰)، ایجاد باور، قضاوت و احساس مثبت در فرد، کنش او را شکل می‌دهد؛ زیرا تغییر رفتار، از انگیزه‌های بیرونی و درونی فرد نشات می‌گیرد و این انگیزه‌های درونی و بیرونی فرد هم ناشی از قضاوت‌های شناختی و عواطف اوست (Reeve, ۲۰۱۴).

در زمینه ایده‌پردازی، روش‌هایی که توانمندی‌های شناختی را پرورش می‌دهند، به توسعه ظرفیت‌های فکری (Markovic-Radovic, ۲۰۱۳) و ایجاد باور، قضاوت و احساس مثبت در فرد (Reeve, ۲۰۱۴) کمک می‌کنند. برخی از روش‌های شناختی، علاوه بر

آموختن ابعاد مختلف کارآفرینی، باور به ظرفیت‌های خلاقانه آن‌ها را هم تقویت می‌کنند (Kickul & Gundry, ۱۹۹۶).

تفکیک روش‌های شناختی و رفتاری چندان امکان پذیر نیست و در بسیاری از موارد این دو در هم آمیخته اند اما روش‌های زیر به عنوان روش‌های صرفاً شناختی تعریف شده اند:

تحریک ذهن

پژوهشگران، در حوزه عمل تکنیک‌های متعددی را برای تقویت مهارت ایده‌پردازی به کار می‌گیرند. تکنیک‌هایی که در پژوهش‌های مورد بررسی ذکر شده بودند در جدول ۱ معرفی شده اند.

جدول ۱ - تعریف تکنیک‌های تحریک ذهن

تکنیک	تعریف
۱ نقشه ذهنی	با نوشتن کلمات کلیدی مساله آغاز می‌شود و با برقراری ارتباط میان این کلمات با ایده‌ها و کلمات دیگر ادامه می‌یابد.
۲ طوفان فکری و اتاق فکر (ایده‌پردازی بی فکرا نه)	افراد با هدف بالا بردن کیفیت و کمیت ایده‌ها، آزادانه و بدون ترس از انتقاد، تخیلات خود را طرح می‌کنند و دیگران هم بر آن می‌افزایند. این فرایند در سه مرحله فهم مساله، ایده‌پردازی و برنامه ریزی برای عمل رخ می‌دهد. طوفان فکری فردی: ذهن خود را باز می‌گذارد تا هر تعدادی که می‌تواند ایده تولید کند.
۳ تفکر عرضی یا جانبی	برای یک مساله راهکارهای غیر مرتبط جستجو می‌شود. یعنی ویژگی‌های یک ایده را با مفاهیم غیر مرتبط پیوند می‌زنند.
۴ برقراری آزادانه روابط ^{۲۳}	این روش با ایجاد رویکرد کاملاً متفاوت به یک مساله راه حل‌های جدید تعریف می‌کند. با تفکیک اجزاء مساله آغاز می‌شود. سپس به برقراری انواع ارتباط میان این اجزاء، تحلیل و مدل سازی همه روابط ممکن می‌پردازد و نهایتاً ایده‌های جدید از مدل روابط شکل می‌گیرند
۵ تفکر استعاره ای	ایجاد ارتباط میان مساله با یک سیستم غیر مرتبط و توصیف مساله در آن سیستم
۶ بازی وار سازی ^{۲۴}	استفاده از تفکر و رفتار بازی گونه برای حل مسائل. در مواردی که انگیزه و ترغیب، تصمیم گیری معنادار، الگوریتم پذیر بودن رفتار، مطلوب و حل تضاد مورد نظر باشد قابل استفاده است. می‌توان از این روش برای انتخاب میان ایده‌ها و همین طور ایجاد انگیزه برای یافتن ایده‌ها کمک گرفت.
۷ ایفای نقش	به هر فرد یک طرز فکر اختصاص داده می‌شود و بر آن اساس با مساله روبرو می‌شوند.
۸ وک پک ^{۲۵} خلاقیت	مجموعه کارت‌هایی مملو از جملات و پیشنهاد‌های عجیب و غریب جهت تحریک

- فعالانه ذهن. روش‌های این چنینی در ذهن زاویه‌هایی^{۲۶} ایجاد می‌کنند (ذهن را بر هم می‌زند) تا طور دیگری به موضوعات بیندیشد.
- ۹ تحریک کلامی استفاده از ساختارهای زبانی برای فعال سازی ذهن
تحریک تفکر واگرا با استفاده از کلمات مترادف
طرح کلمات متضاد جهت شکستن الگوهای ذهنی
شناسایی الگوهای رایج، به چالش کشیدن آنها و طراحی الگوهای جایگزین
- ۱۰ تحریک تصویری^{۲۷} استفاده از تصاویر نا مرتبط به موضوع، جهت تحریک ذهن و شکل گیری ایده‌های جدید
- ۱۱ طوفان فکری به عنوان مکملی برای دیگر روش‌های محرک ایده‌پردازی به کار برده می‌شود و شرکت کنندگان، اشکالات ایده را مطرح می‌کنند.
- ۱۲ تصویر سازی استفاده از تخته و نرم افزارهای گرافیکی، نقاشی کردن و کلاژ جهت افزایش کمیت و کیفیت ایده‌ها و همین طور ایجاد انگیزه برای فرد یا تیم.
- ۱۳ شبیه سازی موقعیت‌های حقیقی در برابر افراد تصویر می‌شوند تا بتوانند حل مساله و تصمیم گیری را تجربه کنند.
- ۱۴ بازی (تخته ای و ویدئویی) بازی‌ها به فعال سازی مهارت ایده‌پردازی و ارائه ایده‌های بی فکرانه متعدد کمک می‌کنند، مانند اتاق فکر (Tank Think) و همین طور بازی E..T.A.E.R.C.
- ۱۵ روش گوردون در ارزیابی مهارت‌های کارآفرینانه هم از بازی‌های تخته ای می‌توان بهره برد. کارآفرین با افرادی که نسبت به اصل مساله آگاه نیستند مصاحبه می‌کند. او اطلاعاتی در مورد مساله به افراد می‌دهد و ایده‌های آنها را گردآوری می‌کند. نهایتاً آنها را تحلیل کرده و مفهوم جدیدی را شکل می‌دهد.
- ۱۶ چک لیست کارآفرین فرمی از سوالات تهیه می‌کند که افراد را به سوی ایده‌پردازی سوق می‌دهد.
- ۱۷ روش علمی شامل تعریف و تحلیل مساله، گردآوری داده و تحلیل آنها و انتخاب بهترین ایده است.
- ۱۸ تحلیل پارامترها ابعاد مساله و متغیرهای آن شناسایی و ارزش گذاری می‌شوند و سپس یک ترکیب خلاقانه از آنها شکل می‌گیرد.

شرح تکنیک های تحریک ذهن برگرفته از پژوهش های زیر هستند :

Pettersen ; ۲۰۰۹, Luoto ; ۲۰۱۵, Raghavendran & Kumar ; ۱۹۹۶, Kickul & Gundry
al et ., ۲۰۱۹, Markovic-Radovic ; ۲۰۱۳, Bissantz-Robra & Siemon ; ۲۰۱۸, Vogel ; ۲۰۱۷

آموزش

اندیشمندان بر این امر توافق دارند که استراتژی‌های مبتنی بر عمل و تجربه، برای آموزش کارآفرینی و ایده‌پردازی مناسب تر هستند (rheimøS & Rasmussen, ۲۰۰۶). دانشگاه‌ها و مراکز آموزش کسب و کار، در کنار برگزاری کلاس‌ها و کارگاه‌ها از

روش‌هایی چون سخنرانی افراد متخصص، برگزاری کلاس‌های تعاملی، تمرینات ایفای نقش، شبیه سازی کسب و کار، تمرینات چند رسانه ای، حل مسائل واقعی و حتی آموزش مجازی استفاده می کنند (al et Cooper, ۲۰۰۴; al et Gafar, ۲۰۱۳; Karlusch et al, ۲۰۱۸; Markovic-Radovic, ۲۰۱۳; al et Tang, ۲۰۱۲).

از سوی دیگر یادگیری از تجربه دیگران یا مکانیسم الگوی نقش در بسیاری از پژوهش‌ها به عنوان عامل موثر بر ایده‌پردازی افراد شناسایی و به عنوان یکی از چهار مهارت اصلی نوآوران معرفی شده است (al et Dyer, ۲۰۱۹; rheimøS & Rasmussen, ۲۰۰۶). حضور افراد موفق به عنوان منتور، مورد کاوی کارآفرین مهمان^{۲۸} یا مطالعه زندگی نامه، بازدید از شرکت‌های نوآور، مشاهده فیلم و امثال آن (al et Gafar, ۲۰۱۳; Kramer, ۱۹۹۱; Markovic-Radovic, ۲۰۱۳)، ذهنیت فرد را تغییر می‌دهد و می‌تواند منجر به یادگیری مشاهده ای^{۲۹} شود. به لحاظ نظری، این مکانیسم از زاویه نظریه خود تنظیمی بندورا، قابل تحلیل است. بدین معنا که فرد جهت هماهنگی با نمونه‌های مشاهده شده، به توسعه خویش می‌پردازد (al et Ahsan, ۲۰۱۸).

مطالعه زندگی افراد نوآور، نشان داده است که سرگرمی‌جانبی مانند نقاشی و موسیقی، سازه‌های دستی مانند کار با چوب / فلز / مکانیک و الکترونیک و همین‌طور ادبیات بر تقویت ظرفیت خلاقیت فرد موثر است. این فعالیت‌ها از آنجا که تجسم فضایی و ارتباط دست و چشم، مهارت کار با دست، مدل سازی و تفسیر آن، حساسیت هنری و زیبایی شناختی را فعال می‌کنند بر موفقیت اثرگذار هستند (Mashami & Dewi, ۲۰۱۹; Gangi, ۲۰۱۸; Bernstein-Root, ۲۰۱۵).

روش‌های شناختی رفتاری

در بیشتر روش‌ها، ابعاد شناختی و رفتاری بطور همزمان مورد هدف قرار می‌گیرند، لذا در اینجا نیز دسته ای از روش‌ها به عنوان ترکیبی از شناختی و رفتاری تعریف شد:

شبکه سازی

ارتباط ایده با شبکه اجتماعی، بصورت یک چرخه است؛ بدین معنا که یافتن ایده منجر به ارتباطات جدید می‌شود که خود مبدا جستجوی ایده‌های جدیدتر است (al et Tang,

۲۰۱۲). از طرف دیگر، شبکه اجتماعی فرد، زمینه ای برای تبادل اطلاعات نامتقارن و شکل گیری ایده است (Wu, ۲۰۰۴). به بیان دیگر سرمایه اجتماعی موجب شکل گیری سرمایه فکری می شود که در مرحله ایده پردازی به شدت مورد نیاز است (Ghoshal & Nahapiet, ۱۹۹۸). البته دانشمندان تنوع شبکه را نیز با اهمیت می دانند و ترکیبی از انواع شبکه (قوی و ضعیف) را به عنوان منبع مورد استفاده کارآفرینان ذکر می کنند (Ruef, ۲۰۰۲).

شبکه اجتماعی با استفاده از مکانیسم های "الگوی نقش"، "آگاهی بخشی" و "یادگیری تعاملی" می تواند منجر به تسهیل ایده پردازی شود. الگوی نقش با مشاهده یک الگو آغاز می شود، سپس بازیابی و ترجمه آن برای موقعیت جدید منجر به شکل گیری انگیزه اقدام می گردد (al et Harinie, ۲۰۱۷). ارتباط با کارآفرینان و هم افزایی تیمی، منجر به شکل گیری دانش و آگاهی از اطلاعات بازار می شود (Wu, ۲۰۰۴). در یادگیری تعاملی^{۳۰} و گروهی هم، اعضای تیم به کارگیری خلاقانه دانش در پروژه های حقیقی را تجربه می کنند (al et Karlusch, ۲۰۱۸) که البته نیازمند مربیان و مدرسانی است که خلاقانه رفتار کنند (Mashami & Dewi, ۲۰۱۹).

رابطه تسهیل گری

در ادبیات ایده پردازی، مرحله ای تعریف شده است که طی آن ایده پرداز افکار خود را در قالب ایده با دیگران به اشتراک^{۳۱} می گذارد. ارتباط با فرد تسهیل گر (facilitator) یا توانمندساز (enabler) که می تواند فردی خلاق در نقش راهنما، مشاور، مربی^{۳۲} یا منتور باشد، با فراهم آوردن محیطی راحت و لذت بخش برای یادگیری موجب توسعه مهارت های افراد از جمله ایده پردازی شود (Mashami & Dewi, ۲۰۱۹).

مرشدی (منتورینگ) و مربی گری (کوچینگ) دارای مکانیسم های متعددی از جمله گفتگوی تاملی^{۳۳}، پرسش گری موثر^{۳۴}، گوش کردن موثر، داستان سرایی، الگوی نقش، آگاهی بخشی، ایجاد انگیزه و بازخورد هستند (al et Lester, ۲۰۱۱; Passmore & Sinclair, ۲۰۲۰). این نوع از رابطه، در کارآفرینی که یک حوزه عملیاتی است بسیار کاربرد دارد (rheimøS & Rasmussen, ۲۰۰۶). در رابطه مرشدی، ایده پرداز با اطمینان از اینکه مورد قضاوت قرار نمی گیرد، می تواند ایده های خلاقانه خود را ارائه و چکش

کاری کند؛ از این روست که مرشدی محرک ایده‌پردازی به حساب می‌آید (Whitmore, ۲۰۰۹, p. ۱۵۷).

روش‌های رفتاری

در سه گانه بندورا آنچه از سوی محیط بر روی رفتار عاملان فرد اثر بگذارد تسهیل‌گری رفتاری فرض می‌شود (Bandura, ۱۹۹۹). روش‌های متعددی که بازخوردی از محیط نسبت به رفتار یک کنش‌گر ارائه می‌دهند و احتمالاً موجب تغییر رفتار او می‌شوند در ادامه معرفی می‌شوند.

به چالش کشیدن مهارت ایده‌پردازی

ارائه ایده و دریافت بازخورد از مشتریان حقیقی، سرمایه‌گذاران، کارآفرینان و متخصصین می‌تواند در بهبود ایده‌ها و تقویت مهارت ایده‌پردازی نقش موثری ایفا کند (al et Karlusch, ۲۰۱۸). سازمان‌ها با برگزاری مسابقه‌های^{۳۵} ایده‌پردازی و ایجاد چالش^{۳۶} به جذب ایده‌ها و افراد ایده‌پرداز می‌پردازند (al et Ende, ۲۰۱۵). مراکز آموزشی نیز برای تقویت مهارت ایده‌پردازی دانشجویان، مسابقه^{۳۷}‌های ایده‌پردازی و یا بازارهای ایده^{۳۸} را برگزار می‌کنند (al et Eggers, ۲۰۱۷; rheimØS & Rasmussen, ۲۰۰۶).

حمایت از تجربه عملی

در حوزه کارآفرینی هیچ روشی مانند یادگیری از عمل و تجربه نیست (Kramer, ۱۹۹۱). در این رویکرد، یادگیرنده دانش خود را در تعامل با محیط پیرامونی و در یک فرایند عملیاتی شکل می‌دهد (al et ttimük, ۲۰۱۱; Luoto, ۲۰۰۹) و با تامل در آن تجربه، یادگیری عمیق‌تر و ماندگارتر شکل می‌گیرد (Kolb & Kolb, ۲۰۰۵). از این رو در بسیاری از دانشگاه‌ها و سازمان‌ها، زمینه یادگیری تجربی در کنار دوره‌های آموزشی نیز فراهم شده است.

برخی از پژوهشگران بر این باورند که بر اساس اصول روانشناسی، محیط فیزیکی می‌تواند به فعالیت ذهن کمک کند. استفاده از رنگ‌ها (Luoto, ۲۰۰۹)، موسیقی

(Kickul & Gundry, ۱۹۹۶; Luoto, ۲۰۰۹) با در نظر گرفتن تنوع (Kumar & Raghavendran, ۲۰۱۵)، می‌تواند یک محیط جذاب (Raghavendran & Kumar, ۲۰۱۵) را شکل دهد. همچنین حضور در فضای تعاملی (al et ancoFr, ۲۰۱۸) و یادگیرنده (Suacamram, ۲۰۱۹) می‌تواند تقویت کننده ایده‌پردازی را شکل دهند. دسترسی به اطلاعات متنوع (al et Gielnik, ۲۰۱۲; kandol, ۲۰۰۲; Wu, ۲۰۰۴) و آشنایی با ایده دیگران (Vogel, ۲۰۱۷) موجب شکل‌گیری ایده‌های متنوع در ذهن افراد می‌گردد.

انجام پروژه و تحقیق

تمایل به راه‌اندازی کسب و کار و ایده‌پردازی، نیاز به آماده‌سازی فردی دارد و آگاهی از تکنولوژی‌های روز و کسب و کارهای پایدار به فرد کمک می‌کند (Karlusch al et, ۲۰۱۸). انجام پروژه‌های درون‌بنگامی (al et Gafar, ۲۰۱۳)، پروژه‌های فردی و همین‌طور تحقیق در زمینه‌های مرتبط، خصوصاً در کنار آموزش رسمی، می‌تواند موجب رشد مهارت ایده‌پردازی شود (al et Pettersen, ۲۰۱۹; Markovic-Radovic, ۲۰۱۳).

بحث و نتیجه‌گیری

مرور پژوهش‌های پیشین در حوزه تسهیل ایده‌پردازی، نشان می‌دهد که یافته‌ها دارای انسجام و ساختار خاصی نیستند و این مانع از هم‌افزایی در توسعه دانش می‌گردد. پژوهش حاضر تلاش کرده است بر پایه منطق بندورا مبتنی بر تغییر رفتار از طریق ایجاد تغییر در ابعاد شناختی و رفتاری چارچوبی یکپارچه ارائه دهد.

یافته‌های این پژوهش حاوی مجموعه‌ای از روش‌های تسهیل ایده‌پردازی است که بر اساس اشتراک معنایی در دسته‌های هفت‌گانه تقسیم شده‌اند. این دسته‌ها برآمده از مقوله بندی مقولات فرعی هستند. در جدول ۲ با اشاره به مفاهیم و منابع هر یک از گزاره‌ها، مقولات فرعی و مقولات اصلی ارائه شده‌اند.

جدول 2 سلسله مراتب مقولات اصلی و فرعی برآمده از یافته‌های مقالات مورد بررسی

شناختی		۱. آموزش	
پژوهش‌های مرتبط	گزاره‌های نوشتاری	مقولات فرعی	
Franco et al., 2018	آموزش دانشگاهی	۱۹ آموزش رسمی	
Pettersen et al., 2019			
Sørheim, & Rasmussen 2006			
Pettersen et al., 2020			
Suacamram, 2019			کلاس
Gafar et al., 2013			کارگاه آموزشی
Gafar et al., 2014			نقش بازی کردن (role playing)
Gafar et al., 2015			شبیه‌سازی کسب و کار
Radovic-Markovic, 2013	تمرینات رسانه‌ای		
Radovic-Markovic, 2013	آموزش مجازی		
Mashami, 2019 & Dewi	حل خلاقانه مسائل روزمره (مهارت‌های نرم)	۲۰ آموزش مساله محور	
Tang et al., 2009			
Radovic-Markovic, 2013	حل مساله تعریف‌شده با داده‌های کم		
Karlusch et al., 2018	سخنرانی	۲۱ سخنرانی متخصصین	
Gafar et al., 2013			
kramer, 1991			
Chalmers et al., 2019	مشاهده /بازدید استارت آپ‌ها و شرکت‌های نوآور	۲۲ مشاهده و بازدید	
kramer, 1991			
Suacamram, 2019	سفر آموزشی		
Suacamram, 2019	مورد کاوی کارآفرینان	۲۳ مطالعه تجربه دیگران	
Gafar et al., 2013			
kramer, 1991			
kramer, 1991	مطالعه بیوگرافی		
Root-Bernstein, 2015	کار با دست	۲۴ هنرهای تجسمی	
Root-Bernstein, 2015	تولید آثار هنری		
Mashami, 2019 & Dewi	تولید محصولات قابل رویت		
Gangi, 2018	یادگیری موسیقی		
شناختی	۲. تحریک ذهن		
در جدول ۱ با جزئیات معرفی شده است			

شناختی - رفتاری		۳. ارتباط با تسهیل‌گر	
پژوهش‌های مرتبط	مقولات فرعی	گزاره های نوشتاری	مقولات فرعی
Mashami, 2019 & Dewi	۲۵	فرد خلاق که توانمندی‌های افراد را شناسایی می‌کند و آنها را در جهت تعیین شده راهنمایی می‌کند	راهنمایی استاد
Audet, 2012	۲۶	برنامه کوچینگ در انکوباتور	مربی گری (کوچینگ)
Munro, 2017	۲۶	کوچینگ سازمانی (افراد محوری سازمان به عنوان کوچ)	
Lester et al., 2011	۲۷	منتورینگ برای رهبران	مرشدی (منتورینگ)
Ahsan et al., 2018		منتورینگ برای دانشجویان (توسط افراد داوطلب - آشنایی با تجارب به روز)	
Sørheim, & Rasmussen 2006			
Pettersen et al., 2019			
Tremblay, 2020 & St-Jean			
Radovic-Markovic, 2013	۲۷	تحریک و ایجاد انگیزه برای راه اندازی کسب و کار	مرشدی (منتورینگ)
Sørheim, & Rasmussen 2006	۲۷	دعوت از کارآفرینان برای کمک به پیشبرد فرایند	
شناختی - رفتاری		۴. شبکه سازی	
پژوهش‌های مرتبط	مقولات فرعی	گزاره های نوشتاری	مقولات فرعی
Leonardi, 2018 & Rhee	۲۸	حمایت برای پیشبرد مراحل	جذب حمایت
Franco et al., 2018	۲۹	تعامل با تیم‌های دیگر در انکوباتور	یادگیری تعاملی
Küttim et al., 2011		یادگیری تعاملی اعضای تیم (cooperative Learning)	
Karlusch et al., 2018			
Mashami, 2019 & Dewi		یادگیری گروهی همراه با تسهیل‌گر	
Sørheim, & Rasmussen 2006	۲۹	یادگیری در تعامل با محیط و افراد صاحب تجربه	تعاملی
de Miranda et al., 2009	۳۰	حضور در اجتماعات نوآور	عضویت انجمن‌ها
Sørheim, & Rasmussen 2006	۳۱	ارتباط با کارآفرینان موفق	ارتباط با افراد موفق
kandola, 2002			
Paulus, 2015 & Carmeli	۳۲	هم افزایی از طریق خلاقیت گروهی	امکان تیم سازی
Raghavendran, & Kumar 2015	۳۲	فراهم شدن فرصت تیم سازی	
Gafar et al., 2013	۳۲	راه اندازی کسب و کار بصورت گروهی	

Leonardi, 2018 & Rhee	دسترسی به اطلاعات متنوع	۳۳ امکان تبادل دانش و اطلاعات
Wu, 2004	دسترسی به اطلاعات نامتقارن بازار	
chalmers, 2019	به اشتراک گذاری دانش	
Paulus, 2015 & Carmeli		
kandola, 2002	دسترسی به اطلاعات متنوع (آشنایی با روندهای عرضه و تقاضا)	
Wu, 2004		
Gielnik et al., 2012		
رفتاری	۵. به چالش کشیدن مهارت ایده پردازی	
پژوهش‌های مرتبط	گزاره های نوشتاری	مقولات فرعی
Karlusch et al., 2018	دریافت بازخورد از مشتریان حقیقی، سرمایه گذاران، کارآفرینان و متخصصین فناوری	۳۴ ارائه بازخورد
Eggers et al., 2017	رقابت‌های ایده پردازی در برنامه‌های تقویت کننده ایده پردازی دانشجویان	۳۵ برگزاری برنامه‌های رقابتی
Ende et al., 2015	مسابقه‌های ایده پردازی و ایجاد چالش توسط سازمان‌ها	
Sørheim, & Rasmussen 2006	مسابقه‌های ایده پردازی و یا بازارهای ایده	
Raghavendran, & Kumar 2015	حل بازی گونه مسئله	
رفتاری	۶. انجام پروژه	
پژوهش‌های مرتبط	گزاره های نوشتاری	مقولات فرعی
Radovic-Markovic, 2013	اجرای پروژه تحقیقاتی	۳۶ پروژه تحقیقاتی
Karlusch et al., 2018	آگاهی از تکنولوژی‌های روز و کسب و کارهای پایدار آن	
Pettersen et al., 2019	تکالیف عملی	۳۷ پروژه عملی
Gafar et al., 2013	پروژه‌های درون بنگاهی	
Sørheim, & Rasmussen 2006	پروژه‌های همکاری تیمی و صنعتی	
رفتاری	۷. حمایت از تجربه عملی	
پژوهش‌های مرتبط	گزاره های نوشتاری	مقولات فرعی
Franco et al., 2018	محل فیزیکی (دفتر کار)	۳۸ ارائه امکانات و فضای فیزیکی
Sørheim, & Rasmussen 2006		
Franco et al., 2019	امکانات	
Franco et al., 2020	حمایت مالی	
Luoto, 2009	استفاده متناسب از موسیقی	
Kickul, 1996 & Gundry		

Luoto, 2009	محیط متنوع	۳۹ ترغیب محیطی
Raghavendran, & Kumar 2015		
Raghavendran, & Kumar 2015	محیط جذاب	
kandola, 2002	محیط انگیزه بخش	
T. M. Amabile, 1997		
Ende et al., 2015	محیط مهیج	
de Miranda et al., 2009	محیط شاداب	
Raghavendran, & Kumar 2015	محیط دوستانه	
Ende et al., 2015	محیط حامی	
kandola, 2002	محیط محترمانه	
Franco et al., 2018	محیط تعاملی	
Suacamram, 2019	محیط یادگیرنده و متناسب	
Sørheim, & Rasmussen 2006	حافظ مالکیت معنوی ایده	
kandola, 2002	پذیرای چالش	
Cai et al., 2019	رهبری کارآفرینانه	
Paulus, 2015 & Carmeli	مدیر تسهیل‌گر	
Wu, 2004		
Gielnik et al., 2012		

این روش‌ها، در طیفی از شناختی تا رفتاری در منظم شده‌اند. این چارچوب با تعریف منتخب پژوهشگران شکل گرفته و ممکن است با اتخاذ تعاریف دیگر و یا رویکردهای دیگر چارچوب‌های جایگزین و یا مکمل تعریف شوند. برای مثال بررسی بعد محیطی می‌تواند این چارچوب را تکمیل کند.

پر واضح است که بدون ترکیب ابعاد شناختی و رفتاری، یادگیری کامل ایده‌پردازی رخ نخواهد داد (Markovic-Radovic, ۲۰۱۳) و لازم است سیستم‌های تسهیل ایده‌پردازی که بر مبانی این روش‌ها شکل می‌گیرند ترکیبی از روش‌ها را در کنار یکدیگر قرار دهند.

شکل ۱ روش‌های تسهیل ایده‌پردازی کارآفرینانه در طیفی از شناختی تا رفتاری

بر اساس مروری که انجام شد، پژوهش‌هایی که به بعد ایده‌پردازی و تقویت مهارت ایده‌پردازی توجه داشته‌اند اکثراً در حوزه نوآوری سازمانی و یا کارآفرینی دانشگاهی متمرکز بوده‌اند و شتاب‌دهنده‌ها و انواع دیگر تسهیل‌گرها، ایده را به عنوان ورودی سیستم فرض کرده‌اند. به نظر می‌رسد سازمان‌ها به توسعه مهارت ایده‌پردازی در سرمایه‌های انسانی موجود اهمیت ویژه‌ای می‌دهند تا در بازار رقابتی بتوانند نوآوری‌های ویژه‌ای عرضه کنند و بقاء سازمان را تضمین کنند. از سوی دیگر دانشکده‌هایی با زمینه کسب و کار، مهندسی و هنر به مهارت ایده‌پردازی توجه خاصی دارند تا زمینه اشتغال دانشجویان را فراهم آورند و کاربردی سازی دانش را به عنوان یکی از ماموریت‌های خود انجام دهند.

مراکز تقویت کننده ایده‌پردازی، اکثراً در قالب برنامه‌های آموزشی به انجام این کار مبادرت می‌کنند و به وضوح یادگیری حین عمل و یادگیری از تجارب دیگران نقش پررنگی در این برنامه‌ها دارند. در پژوهش‌های پیشین شبیه سازی کسب و کار، بررسی موارد واقعی، نقش بازی کردن، پروژه تیمی، تمرینات چند رسانه‌ای همگی موثرتر از سخنرانی‌های نظری شناسایی شده‌اند (al et Gafar, ۲۰۱۳).

در سیستم‌های به‌روز از عناصری مانند مرشدی (منتورشیپ) و مشاوره نیز بهره می‌برند. در این میان بهره‌گیری از مربی‌گری (کوچینگ) کمتر از دیگر انواع

تسهیل‌گری بوده است و عموماً تأکید بر دریافت اطلاعات به جای فعال‌سازی ذهن بوده است.

پیشنهادات برای پژوهش‌های آتی

با ترکیب روش‌هایی که طی این پژوهش شناسایی شده‌اند می‌توان چارچوب‌هایی به تناسب شرایط و زمینه طراحی نمود و البته آزمون ترکیب آنها و یا هر یک از ابعاد بصورت جداگانه می‌تواند دانش پیشین را مستحکم کند. می‌توان یافته‌های پژوهش حاضر را با اتخاذ رویکرد سیستمی و با تعریف ورودی، فرایند و خروجی و تکمیل آن با شناسایی پیامدها و زمینه توسعه داد. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های مکمل به شناسایی دیگر ابعاد این سیستم و همین‌طور ارزیابی اثرگذاری هر یک پردازند.

با توجه به اینکه در بحث ایده‌پردازی توسعه فرد با ایجاد تغییر در لایه‌های عمیق مورد نظر است، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌هایی برای استفاده از رابطه تسهیل‌گری و خصوصاً بهره‌گیری از مربی‌گری (کوچینگ) انجام گیرند.

پژوهش‌ها عموماً در زمینه ایده‌پردازی و تسهیل‌گری آن، روش‌های تحقیق تفسیرگرایانه را اتخاذ می‌کنند، و این احتمالاً به این دلیل است که ایده‌پردازی بروز عملیاتی ندارد (Dimov, 2007). این پژوهش‌ها با بررسی موردهای عملی تسهیل‌گری کارآفرینی، نتایج را از دیدگاه افراد مطلع تحلیل کرده‌اند. عموماً این نتایج از مصاحبه‌ها و البته مشاهده ناظر استخراج شده‌اند.

این تحقیق به مجموعه‌ای از مقالات منتشر شده از مجلات با اعتبار متوسط به بالا محدود شده است. در مورد چنین موضوعی که در سال‌های اخیر، بیشتر مورد توجه بسیاری از نویسندگان قرار گرفته است، مقالات ارزشمندی در کنفرانس‌ها و یا مجلات با اعتبار پایین‌تر ارائه شده‌اند که می‌توانند اولین گام‌ها را به سمت مطالعات معتبرتر را شکل دهند. بررسی این اسناد ممکن است برای سایر محققین مفید باشد.

پی‌نوشت‌ها

۱. گام‌ها، تکنیک‌ها، ارزیابی

2. Bandura

3. Dyer

4. rheimøS & Rasmussen

5. Rauch and Hulsink

6. Colombelli	7. Cincera
8. Ravi	9. Audet
10. Kutzhanova	11. Ahsan
12. Gielnik	
13. Framework for understanding, predicting and changing human behavior	
14. Bandura	15. systematic
16. Xiao	

۱۷. این دو مفهوم در پژوهش‌ها با یکدیگر همپوشانی گسترده‌ای دارند

18. Christine Hogan

۱۹. مجموعه تمام واژه‌هایی که در لیست بالا آمده است

20. Atlas ti.	21. Template
22. Appraisal Theory of Emotion	23. Free association method
24. Gamification	25. Whack Pack
26. Mind bender	27. Visualization / Picture Stimulation
28. Guest Speaker	
29. Learning through observation :)Catalytic Intervention(Heron, 1976)(	
30. Cooperative learning	31. Elaborate
32. coach	33. kolb, brokefield
34. Impact question	35. Contest
36. Challenges	37. contest
38. Idea market	

منابع

- Ahsan, M., Zheng, C., DeNoble, A., & Musteen, M. (2018). From student to entrepreneur: How mentorships and affect influence student venture launch. *Journal of Small Business Management*, 56(1), 76-102.
- Amabile, T. M. (1983). *Creativity in context: Update to the social psychology of creativity*: Routledge.
- Anderson, N., Potočník, K., & Zhou, J. (2014). Innovation and creativity in organizations: A state-of-the-science review, prospective commentary, and guiding framework. *Journal of Management*, 40(5), 1297-1333.
- Arnold, M. B. (1960). Emotion and personality.
- Audet, J. (2012). Coaching the entrepreneur: features and success factors. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 19(3), 515-531. doi:10.1108/14626001211250207
- Bandura, A. (1999). Social cognitive theory of personality. *Handbook of personality*, 2, 154-196.
- Bird, B. (1988). Implementing Entrepreneurial Ideas: The Case for Intention.

- Academy of Management Review*, 13(3), 442-453. doi:10.2307/258091
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. doi:10.1191/1478088706qp063oa
- Cincera, J., Biberhofer, P., Binka, B., Boman, J., Mindt, L., & Rieckmann, M. (2018). Designing a sustainability-driven entrepreneurship curriculum as a social learning process: A case study from an international knowledge alliance project. *Journal of Cleaner Production*, 172, 4357-4366.
- Colombelli, A. P., A.; Serraino, F. A. (2022). Learning-by-Doing Approach to Entrepreneurship Education: Evidence from a Short Intensive Online International Program. *Administrative science*, 12(16). doi:https://doi.org/10.3390/admsci12010016
- Cooper, S., Bottomley, C., & Gordon, J. (2004). Stepping Out of the Classroom and up the Ladder of Learning: An Experiential Learning Approach to Entrepreneurship Education. *Industry and Higher Education*, 18(1), 11-22. doi:10.5367/000000004773040924
- Davidsson, P. (2015). Entrepreneurial opportunities and the entrepreneurship nexus: A re-conceptualization. *Journal of business venturing*, 30(5), 674-695. doi:https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2015.01.002
- de Miranda, P. C., Aranha, J. A. S., & Zardo, J. (2009). Creativity: People, environment and culture, the key elements in its understanding and interpretation. *Science and Public Policy*, 36(7), 523-535. doi:10.3152/030234209X465552
- Dewi, C. A., & Mashami, R. A. (2019). The effect of chemo-entrepreneurship oriented inquiry module on improving students' creative thinking ability. *Journal of Turkish Science Education*, 16(2), 253-263. doi:10.12973/tused.10279a
- Dimov, D. (2007). Beyond the Single-Person, Single-Insight Attribution in Understanding Entrepreneurial Opportunities. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 31(5), 713-731. doi:doi:10.1111/j.1540-6520.2007.00196.x
- Dyer, J., Gregersen, H., & Christensen, C. M. (2019). *Innovator's DNA, Updated, with a New Preface: Mastering the Five Skills of Disruptive Innovators*: Harvard Business Press.
- Eesley, C., Hsu, D., & Roberts, E. (2011). *Bringing entrepreneurial ideas to life*. Paper presented at the Technology Management Conference (ITMC), 2011 IEEE International.
- Eggers, F., Lovelace, K. J., & Kraft, F. (2017). Fostering creativity through critical thinking: The case of business start-up simulations. *Creativity and Innovation Management*, 26(3), 266-276. doi:10.1111/caim.12225
- Ende, J., Frederiksen, L., & Prencipe, A. (2015). The Front End of Innovation: Organizing Search for Ideas. *Journal of Product Innovation Management*, 32(4), 482-487. doi:doi:10.1111/jpim.12213
- Franco, M., Haase, H & ,Correia, S. (2018). Exploring Factors in the Success of

- Creative Incubators: a Cultural Entrepreneurship Perspective. *Journal of the Knowledge Economy*, 9(1), 239-262. doi:10.1007/s13132-015-0338-4
- Franklin, A. E., Boese, T., Gloe, D., Lioce, L., Decker, S., Sando, C. R., . . . Borum, J. C. (2013). Standards of Best Practice: Simulation Standard IV: Facilitation. *Clinical Simulation In Nursing*, 9(6), S19-S21. doi:10.1016/j.ecns.2013.04.011
- Gafar, M., Kasim, R., & Martin, D. (2013). Entrepreneurial Idea Development to Business Start-Up: Teaching Methodological Approach. *Journal of Research & Method in Education*, 1(4), 46-55.
- Gangi, J. (2018). Classical guitar study as creativity training: Potential benefits for managers and entrepreneurs. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 4(4). doi:10.3390/joitmc4040045
- Ghafourian, F., Mohammadi Elyasi, G., Ahmadpour Dariani, M., & Yadollahi Farsi, J. (2021). Who Talks About Entrepreneurial Ideation Facilitation? A Bibliometric analysis. *Journal of the International Council for Small Business*. doi:10.1080/26437015.2021.1971580
- Gielnik, M. M., Frese, M., Graf, J. M., & Kampschulte, A. (2012). Creativity in the opportunity identification process and the moderating effect of diversity of information. *Journal of business venturing*, 27(5), 559-576. doi:https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2011.10.003
- Gundry, L. K., & Kickul, J. R. (1996). Flights of Imagination: Fostering Creativity through Experiential Learning. *Simulation & Gaming*, 27(3), 334-349. doi:10.1177/1046878196273005
- Harinie, L. T., Sudiro, A., Rahayu, M., & Fatchan, A. (2017). Study of the Bandura's Social Cognitive Learning Theory for the entrepreneurship learning process. *Social Sciences*, 6(1), 1-6.
- Heron, J. (1976). A six-category intervention analysis. *British Journal of Guidance & Counselling*, 4(2), 143-155. doi:10.1080/03069887608256308
- Hogan, C. (2005). *Understanding facilitation: Theory and principle*: Kogan Page Publishers.
- Hynes, B. (1996). Entrepreneurship education and training-introducing entrepreneurship into non-business disciplines. *Journal of European Industrial Training*, 20(8), 10-17.
- kandol, B. (2002). Graduate induction training techniques: A new model for fostering creativity. *Education + Training*, 44(7), 308-311. doi:10.1108/00400910210756988
- Karlusch, A., Sachsenhofer, W., & Reinsberger, K. (2018). Educating for the development of sustainable business models: Designing and delivering a course to foster creativity. *Journal of Cleaner Production*, 179, 169-179. doi:10.1016/j.jclepro.2017.12.199
- Kier, A. S., & McMullen, J. S. (2018). Entrepreneurial Imaginativeness in New

- Venture Ideation. *Academy of Management Journal*, 61(6), 2265-2295. doi:10.5465/amj.2017.0395
- Kolb, A. Y., & Kolb, D. A. (2005). Learning Styles and Learning Spaces: Enhancing Experiential Learning in Higher Education. *Academy of Management Learning & Education*, 4(2), 193-212. doi:10.5465/amle.2005.17268566
- Kramer, H. E. (1991). Generating and evaluating international entrepreneurial ideas: An experiential learning approach to two critical phases of entrepreneurial education. *Journal of Teaching in International Business*, 2(2), 4-59. doi:10.1300/J066v02n02_05
- Kumar, H., & Raghavendran, S. (2015). Gamification, the finer art: fostering creativity and employee engagement. *Journal of Business Strategy*, 36(6), 3-12. doi:10.1108/JBS-10-2014-0119
- Küttim, M., Arvola, K., & Venesaar, U. (2011). Development of creative entrepreneurship: Opinion of managers from Estonia, Latvia, Finland and Sweden. *Business: Theory and Practice*, 12(4), 369-378. doi:10.3846/btp.2011.3810.1108/00400910610705908
- Kutzhanova, N., Lyons, T. S., & Lichtenstein, G. A. (2009). Skill-Based Development of Entrepreneurs and the Role of Personal and Peer Group Coaching in Enterprise Development. *Economic Development Quarterly*, 23(3), 193-210. doi:10.1177/0891242409336547
- Lester, P. B., Hannah, S. T., Harms, P. D., Vogelgesang, G. R., & Avolio, B. J. (2011). Mentoring impact on leader efficacy development: A field experiment. *Academy of Management Learning & Education*, 10(3), 409-429.
- Luoto, S., Hakala, H., Kautonen, T., & Lammi, M. (2009). *Business idea development in entrepreneurship education: A semiotic structuration approach*. Paper presented at the ICSB World Conference Proceedings.
- McMullen, J. S., & Shepherd, D. A. (2006). Entrepreneurial Action And The Role Of Uncertainty In The Theory Of The Entrepreneur. *Academy of Management Review*, 31(1), 132-152. doi:10.5465/amr.2006.19379628
- Mumford, M. D., Giorgini, V., Gibson, C., & Mecca, J. (2013). Handbook of Research on Creativity. In *Creative thinking: processes, strategies and knowledge*: Edward Elgar Publishing.
- Nahapiet, J., & Ghoshal, S. (1998). Social Capital, Intellectual Capital, and the Organizational Advantage. *Academy of Management Review*, 23(2), 242-266. doi:10.5465/amr.1998.533225
- Osborn, A. F. (1953). Applied imagination.
- Passmore, J., & Sinclair, T. (2020). *Becoming a Coach: The Essential ICF Guide*: Springer International Publishing.
- Perry-Smith, J. E., & Mannucci, P. V. (2014). From creativity to innovation: The social network drivers of the four phases of the idea journey. *Academy of*

- Management Review*, 42(1), 53-79.
- Pettersen, I. B., Åmo, B. W., van der Lingen, E., Håvåg Voldsund, K., & Johnstad Bragelien, J. (2019). (Developing engineering students' willingness and ability to perform creative tasks. *Education and Training*. doi:10.1108/ET-10-2018-0219
- Radovic-Markovic, M. (2013). Fostering creativity, cognitive abilities and entrepreneurship behaviour through new education models. *Actual Problems of Economics*, 146(8), 363-372.
- Raelin, J. A. (2006). The role of facilitation in praxis. *Organizational Dynamics*, 35(1), 83-95. doi:10.1016/j.orgdyn.2005.12.008
- Rasmussen, E. A., & Sørheim, R. (2006). Action-based entrepreneurship education. *Technovation*, 26(2), 185-194.
- Rauch, A., & Hulsink, W. (2015). Putting entrepreneurship education where the intention to act lies: An investigation into the impact of entrepreneurship education on entrepreneurial behavior. *Academy of Management Learning & Education*, 14(2), 187-204.
- Ravi, B., David, S., Kiran, K., & Younsik, H. (2022). Community based Entrepreneurship Education: A Study of the CATET Program in Nepal. *International Journal of Small Business and Entrepreneurship Research*, 10(1), 15-29.
- Reeve, J. (2014). *Understanding motivation and emotion*: John Wiley & Sons.
- Rhee, L., & Leonardi, P. M. (2018). Which pathway to good ideas? An attention-based view of innovation in social networks. *Strategic Management Journal*, 39(4), 11. doi:10.1002/smj.2755
- Root-Bernstein, R. (2015). Arts and crafts as adjuncts to STEM education to foster creativity in gifted and talented students. *Asia Pacific Education Review*, 16(2), 203-212. doi:10.1007/s12564-015-9362-0
- Ruef, M. (2002). Strong ties, weak ties and islands: structural and cultural predictors of organizational innovation. *Industrial and Corporate Change*, 11(3), 427-449.
- Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2016). *Research methods for business students* (no. Book, Whole). (Harlow: Pearson Education.
- Siemon, D., & Robra-Bissantz, S. (2018). A creativity support tool for cognitive idea stimulation in entrepreneurial activities. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 33(4), 532-552. doi:10.1504/IJESB.2018.090345.
- Souitaris, V., Zerbinati, S., & Al-Laham, A. (2007). Do entrepreneurship programmes raise entrepreneurial intention of science and engineering students? The effect of learning, inspiration and resources. *Journal of business venturing*, 22(4), 591-566
- Suacamram, M. (2019). Developing Creativity and Entrepreneurship of Undergraduate Students through a Field Trip Overseas. *International Journal of*

- Instruction*, 12(1), 591-606. doi:10.29333/iji.2019.12138a
- Tang, J., Kacmar, K. M., & Busenitz, L. (۲۰۱۲). Entrepreneurial alertness in the pursuit of new opportunities. *Journal of business venturing*, 27(1), 77-94. doi:https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2010.07.001
- Thomas, A., & Heinemann, L. Diabetes Technology: Many Steps From an Idea to a Product. *Journal of Diabetes Science and Technology*, 0(0), 19322968221133382. doi:10.1177/19322968221133382
- Timmons, J. A., Spinelli, S., & Tan, Y. (1994). *New venture creation: Entrepreneurship for the 21st century* (Vol. 4): Irwin Burr Ridge, IL, MCGraw-Hill.
- Torraco, R. J. (2016). Writing Integrative Literature Reviews: Using the Past and Present to Explore the Future. *Human Resource Development Review*, 15(4), 404-428. doi:10.1177/1534484316671606
- Valliere, D. (2013). Towards a schematic theory of entrepreneurial alertness. *Journal of business venturing*, 28(3), 430-442. doi:https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2011.08.004
- Vogel, P. (2017). From Venture Idea to Venture Opportunity. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 41(6), 943-971. doi:doi:10.1111/etap.12234
- Wallas, G. (1926). *The art of thought*. J. Cape: London.
- Whitmore, J. (2009). *Coaching for performance, 4th edition* (4th ed.): Nicholas Brealey Publishing London.
- Wu, S. (2004). *Nascent Entrepreneurs: motivation, aspiration and opportunity search*. University of Wisconsin--Milwaukee,
- Xiao, Y., & Watson, M. (2019). Guidance on conducting a systematic literature review. *Journal of Planning Education and Research*, 39(1), 93-112.
- Zhan, S., Uy, M. A., & Hong, Y.-y. (2022). Missing the Forest for the Trees: Prior Entrepreneurial Experience, Role Identity, and Entrepreneurial Creativity. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 46(6), 1469-1499. doi:10.1177/1042258720952291

Facilitating methods of entrepreneurial Idea generation: A literature review

Fatemeh Sadat Ghafourian¹

Ghanbar Mohammadi Elyasi²

Mahmud Ahmadpour Dariani³

Jahangir Yadollahi Farsi⁴

Abstract:

Idea generation is considered as a core to entrepreneurship, but it has not been researched enough compared to other related phases, nor has its facilitation stage been studied adequately. The purpose of this study is to search and studies the methods that lead to facilitating entrepreneurial ideation. We did conduct a comprehensive systematic literature review over previous researches that has been indexed in Scopus database. Following a screening of 111 related documents, we found 42 related journal papers to be studied by thematic analysis approach. The results indicate that the methods were grouped into 7 categories and 39 sub-categories. The main categories include: Education, Networking, Practical Experiences, Performing Projects, Communicating Facilitators, Challenges and Mind Stimulating Techniques. These methods affect ideas quantity and quality through cognitive and behavioral changes. As the studies in the field are not integrated and structured, a spectrum from cognitive to behavioral methods is defined as the contribution of this research. Future researches are required to test each method and combinations of them and their effects on ideation skills and results.

Keywords: entrepreneurial ideation; facilitation; cognitive facilitation methods; Behavioral facilitation methods, systematic literature review

1. PhD Candidate, Department of Business Creation, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Iran

2. Associate Professor, Department of Entrepreneurship Development, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Iran

3. Associate Professor, Department of Business Creation, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Iran

4. Associate Professor, Department of Business Creation, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Iran